

Co nowego w prawie?

Radca prawny Aleksandra Płudowska
Tomasz Dąbrowski

AUSTRIA BELGIUM BULGARIA CHINA CZECH REPUBLIC FRANCE
GERMANY HUNGARY ITALY POLAND ROMANIA SLOVAKIA SPAIN TURKEY

schindhelm.com

SYSTEM KAUCYJNY A POZIOMY RECYKLINGU

SYSTEM KAUCYJNY WCHODZI W ŻYCIE

- Ustawa z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw ogłoszona w Dzienniku Ustaw poz. 1852 w dniu 12 września 2023 r. (dalej: Nowelizacja);
- Ustawa wejdzie w życie 12 października 2023 r. – a **system kaucyjny zostanie wdrożony obligatoryjnie od 1 stycznia 2025 r.**
- Ustawa wdraża przepisy Dyrektywy 2019/904 w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko – która nakazała jej wykonanie co do zasady do dnia 3 lipca 2021 r., ale w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta (tzw. ROP) do dnia 31 grudnia 2024 r.

SYSTEM KAUCYJNY – PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA

Uzasadnienie projektu Nowelizacji (Druk nr 3380, Sejm IX Kadencji, str. 11, źródło: <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3380>)

- *Utworzenie systemu kaucyjnego wspomogę osiągnięcie celu selektywnego zbierania oraz recyklingu odpadów opakowaniowych, powstałych z opakowań produktów będących napojami, wykonanych z tworzyw sztucznych, a także ułatwi wielokrotne użycie opakowań szklanych. W założeniu projektodawcy system kaucyjny stanie się bodźcem finansowym dla konsumentów, który **spowoduje, że zamiast wyrzucać butelki po napojach objętych tym systemem, będą je oddawali do jednostek handlu detalicznego w celu odzyskania uiszczonej wcześniej kaucji.***

SYSTEM KAUCYJNY – PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA

ZAŁĄCZNIK Nr 1

MINIMALNE POZIOMY SELEKTYWNEGO ZBIERANIA OPAKOWAŃ I ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH

Poz.	Rodzaje opakowań	Poziomy selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych w % w roku				
		2025	2026	2027	2028	2029 i lata następne
1	butelki jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do trzech litrów, włącznie z ich zakrętkami i wieczkami z tworzyw sztucznych, z wyłączeniem szklanych lub metalowych butelek na napoje, których zakrętka i wieczka są wykonane z tworzyw sztucznych	77	81	84	87	90
2	puszki metalowe o pojemności do jednego litra	77	81	84	87	90
3	butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do półtora litra	77	81	84	87	90

SYSTEM KAUCYJNY – VACATIO LEGIS

Art. 9 ust. 1 Nowelizacji:

- *ust. 1 Opakowania, o których mowa w załączniku nr 1a do ustawy zmienianej w art. 1, w których **produkty będące napojami zostały wprowadzone do obrotu** przez wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje lub wprowadzających bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje **przed dniem przystąpienia do systemu kaucyjnego**, mogą być wykorzystywane do momentu ich zużycia, zwrotu lub wyczerpania zapasów.*
- *ust. 2: Za opakowania, o których mowa w ust. 1, nie pobiera się kaucji.*

PSZOKI W SYSTEMIE KAUCYJNYM

Zgodnie z art. 3 ust. 2aa ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (dalej: u.c.p.g.):

- *Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, o których mowa w ust. 2 pkt 6, **mogą także zapewniać przyjmowanie opakowań i odpadów opakowaniowych objętych systemem kaucyjnym** w rozumieniu art. 8 pkt 13a ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1658 i 1852) na podstawie umowy z podmiotem reprezentującym, o którym mowa w art. 40g ust. 2 tej ustawy.*

STRUMIEŃ ODPADÓW Z SYSTEMU KAUCYJNEGO

- Zgodnie z art. 9nb ucpbg:
- ust. 1: *Podmiot zbierający odpady komunalne, (...), jest obowiązany do sporządzania rocznych sprawozdań.*
- ust. 1a: *W sprawozdaniu, o którym mowa w ust. 1, **nie uwzględnia się** masy zebranych w jednostkach handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktach zbierających opakowania i odpady opakowaniowe odpadów opakowaniowych objętych systemem kaucyjnym w rozumieniu art. 8 pkt 13a ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi i odebranych w ramach tego systemu.*

STRUMIEŃ ODPADÓW Z SYSTEMU KAUCYJNEGO

- Art. 73 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (dalej u.o.): Roczne sprawozdanie o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami, zawiera co najmniej: (...) w zakresie opakowań i odpadów opakowaniowych informacje o: (...)
- *ec) osiągniętych poziomach selektywnego zbierania w ramach systemu kaucyjnego opakowań i odpadów opakowaniowych, z podziałem na poszczególne rodzaje opakowań, o których mowa w załączniku nr 1a do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowanymi;*
- *ed) osiągniętych poziomach selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych, z podziałem na poszczególne rodzaje opakowań, o których mowa w załączniku nr 1a do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowanymi,*

STRUMIEŃ ODPADÓW Z SYSTEMU KAUCYJNEGO

- Art. 40p ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (dalej u.g.o.):
- *1. Podmiot reprezentujący jest obowiązany do sporządzania rocznego sprawozdania o odpadach opakowaniowych, o których mowa w załączniku nr 1a do ustawy, odebranych z jednostek handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktów zbierających opakowania i odpady opakowaniowe objęte systemem kaucyjnym na terenie danej gminy, zawierającego informacje, o których mowa w ust. 3.*
- **2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, podmiot reprezentujący przekazuje wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta, związkowi międzygminnemu albo związkowi metropolitalnemu w terminie do dnia 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy.**

STRUMIEŃ ODPADÓW Z SYSTEMU KAUCYJNEGO

Uzasadnienie projektu Nowelizacji (Druk nr 3380, Sejm IX Kadencji, str. 5, źródło: <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3380>)

- *Należy przy tym zauważyć, że projekt zakłada także zmianę w zakresie sprawozdawczości dotyczącej odpadów komunalnych. (...) W związku z powyższym odpady zebrane w danej gminie z jednostek handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktów zbierających opakowania i odpady opakowaniowe objęte systemem kaucyjnym, a następnie przekazane do recyklingu **będą mogły zostać rozliczone w ramach sprawozdań gminnych.***

PROBLEMY „Z ŻYCIA WZIĘTE”

- W jaki sposób system kaucyjny wpłynie na możliwość osiągnięcia poziomów recyklingu w gminach?
- Czy wykonawca, który świadczy usługę odbioru, zagospodarowania, lub odbioru i zagospodarowania odpadów powinien zostać obciążony karą umowną za nieosiągnięcie poziomu recyklingu odpadów?
- Czy wykonawca może wliczyć do „swoich” odpadów odpady odebrane w ramach systemu kaucyjnego?

POZIOMY RECYKLINGU

Art. 3b ust. 1 ucpg:

Gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej: (...)

- 25% wagowo - za rok 2022;
- 35% wagowo - za rok 2023;
- 45% wagowo - za rok 2024
- 55% wagowo - za rok 2025;
- (...)
- 65% wagowo - za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, „Morfologia odpadów komunalnych wytwarzanych w Polsce w systemie gminnym”, 2022, źródło: <https://ios.edu.pl/aktualnosci-certyfikacja/morfologia-odpadow-komunalnych-wytwarzanych-w-polsce-w-systemie-gminnym-2/>:

- *„Na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach marszałków województw z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi w 2020 r. odnotowano, że do procesów ponownego użycia i recyklingu przekazano 2 880,7 tys. Mg odpadów komunalnych, tym samym efektywność wyniosła ok. 21%”.*

WYROK KIO 2439/22... Z 10.10.2022 R.

*W ocenie składu orzekającego, **Odwołujący nie wykazał, iż zakładany poziom recyklingu na rok 2023 w wysokości 35% nie jest możliwy do uzyskania.** W szczególności za dowód na tę okoliczność nie mogą być uznane wyliczenia własne Odwołującego, których nie dało się zweryfikować pod kątem realności przyjętych w nim wyliczeń. (...) Gmina Wrocław w 2021 r. zanotowała co do zasady wzrosty efektów selektywnego zbierania odpadów w stosunku do roku 2020 (str. 30 analizy) oraz zmniejszenie strumienia odpadów zmieszanych, a w 2021 r. osiągnięto poziom recyklingu w wysokości 30,28% (poziom był już liczony wg. nowych zasad określonych w przywołanym w ustaleniach Rozporządzeniu Ministra Klimatu). Wobec tych okoliczności nie jest możliwe przesądzenie, że oczekiwany poziom nie jest poziomem realnym, tym bardziej, że Zamawiający zamierza w dalszym ciągu prowadzić działania edukacyjne.*

*Wykazywanie zmniejszenia możliwości uzyskania recyklingu z masy odpadów zebranych w sposób selektywny, a która to kwestia będzie miała znaczenie dopiero po wprowadzeniu obligatoryjnego systemu kaucyjnego czy też rozważania czysto teoretyczne wszelkiego rodzaju prognoz poziomu recyklingu po wprowadzeniu systemu kaucyjnego, czy też wariantów z systemem kaucyjnym bądź bez (3 warianty obliczeń - dowód 2 z segregatora) jest na tym etapie przedwczesne. **Trudno rozważać jakieś hipotetyczne sytuacje, które mają mieć znaczenie po wejściu w życie ustawy, która nie przeszła jeszcze całego procesu legislacyjnego i jest jeszcze projektem.***

WĄTPLIWOŚCI CYWILNOPRAWNE

Powstają pytania czy działanie gminy, która „przerzuca” swoje kary administracyjne na wykonawcę, nie dopuszcza się:

- Wykorzystania swojej pozycji i narzucania takich warunków umowy, które sprzeciwiają się zarówno naturze stosunku zobowiązaniowego jak i zasadom współżycia społecznego, np. zasadom uczciwego obrotu, rzetelnego postępowania, lojalności i zaufania,
- naruszenia art. 99 ust. 1 Pzp, zgodnie z którym *„Zamawiający jest zobowiązany do opisanie przedmiotu zamówienia (...) uwzględniając wszystkie wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty”*?

ŚWIADCZENIE NIEMOŻLIWE?

Zgodnie z art. 387 § 1 kc **umowa o świadczenie niemożliwe jest nieważna.**

- E. Gniewek (red.), P. Machnikowski (red.), „Kodeks cywilny. Komentarz”, Legalis 2021: *świadczenie niemożliwe oznacza w zasadzie takie zachowanie, którego żadna osoba nie może zrealizować (tak też wyr. SN: z 22.11.1973 r., III CRN 255/73, Legalis; z 8.5.2002 r., III CKN 1015/99, Legalis; z 8.1.2009 r., I CSK 239/08, Legalis; z 20.3.2009 r., II CSK 611/08, Legalis; z 12.8.2009 r., IV CSK 81/09, Legalis; z 18.5.2011 r., III CSK 217/10, Legalis). W przypadku świadczeń opisanych skutkowo chodzi o taki stan rzeczy, którego żadna osoba nie jest w stanie osiągnąć w sposób wskazany w umowie, a jeżeli umowa nie wskazuje sposobu realizacji świadczenia – w żaden sposób. (...) Umowa o świadczenie niemożliwe (w opisanym powyżej znaczeniu tego pojęcia) jest nieważna”*

ZMOWA PRZETARGOWA NA NOWO

- *Z postępowania o udzielenie zamówienia wyklucza się wykonawcę: (...) jeżeli zamawiający może stwierdzić, na podstawie wiarygodnych przesłanek, że **wykonawca zawarł z innymi wykonawcami porozumienie mające na celu zakłócenie konkurencji**, w szczególności jeżeli należąc do tej samej grupy kapitałowej w rozumieniu ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, złożyli odrębne oferty, oferty częściowe lub wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, chyba że wykażą, że przygotowali te oferty lub wnioski niezależnie od siebie.*

ART. 6 UST 1 PKT 7 UOKIK

- *Zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na: (...) uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i przedsiębiorcę będącego organizatorem przetargu warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny.*

ART. 111 PKT 4 PZP

- *Wykluczenie wykonawcy następuje:*
- *(...)*
- *w przypadkach, o których mowa w art. 108 ust. 1 pkt 5, art. 109 ust. 1 pkt 4, 5, 7 i 9, na okres 3 lat od zaistnienia **zdarzenia** będącego podstawą wykluczenia;*

WYROK KIO 1203/23 Z 28.07.2023 R.

*Zamawiający w toku badania ofert wszedł w posiadanie wiedzy, że w dniu 27 grudnia 2021 r. Prezes UOKiK wydał decyzję nr RWR 5/2021, w której uznał za praktykę ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 7 UOKiK zawarcie przez Partnerów konsorcjum (...) **porozumienia ograniczającego konkurencję** na regionalnym rynku usług związanych z wycinką, nasadzeniami i pielęgnacją drzew, polegającego na uzgodnieniu warunków ofert składanych w postępowaniach (...). Wykonawca wyjaśnił min. że decyzja nr RWR 5/2021 nie jest prawomocna, od decyzji zostało złożone odwołanie (...). Ponadto stwierdził, że **termin ewentualnego wykluczenia powinien być liczony od momentu zaistnienia zdarzenia tj. od dnia 04.02.2020 r. i wobec powyższego termin 3 lat upłynął.***

WYROK KIO 1203/23 Z 28.07.2023 R.

W ocenie Izby, w przypadku, gdy określony wyrok lub decyzja zapadły w danej sprawie o naruszenie konkurencji, to stanowi to niepodważalną podstawę do stwierdzenia przez Zamawiającego, że wystąpiło zdarzenie stanowiące podstawę do wykluczenia wykonawcy. Zdarzeniem w takim przypadku w rozumieniu art. 111 ust. 4 Pzp jest stwierdzenie naruszeń przez stosowny organ lub sąd.

WYROK KIO 1203/23 Z 28.07.2023 R.

*Według forsowanego przez Odwołującego w pierwszej kolejności poglądu, wykluczenie wykonawcy na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 111 pkt 4 ustawy pzp aktualizuje się w okresie **trzech lat od prawomocnej decyzji lub wyroku właściwego w sprawach ochrony konkurencji organu** o udziale tego wykonawcy w porozumieniu wymierzonym w konkurencję. Jednocześnie w ramach zarzutów ewentualnych Odwołujący opowiada się de facto za alternatywną koncepcją, zgodnie z którą po upływie **trzech lat od zawarcia takiego porozumienia z innymi wykonawcami** w związku z uczestnictwem w postępowaniu o udzielenie zamówienia. Przy czym według Odwołującego nie ma znaczenia, czy przed wydaniem decyzji przez organ właściwy w sprawach ochrony konkurencji, dany zamawiający mógł wiedzieć o zмовie wykonawców dotyczącej przetargu organizowanego przez inny podmiot w sytuacji, gdy nie został o tym poinformowany przez tych wykonawców.*

WYROK KIO 1203/23 Z 28.07.2023 R.

*Reasumując, w uproszczeniu można powiedzieć, że rozważając, czy przez "odnośne zdarzenie", od którego należy liczyć okres wykluczenia, należy rozumieć zawarcie przez wykonawców porozumienia wymierzonego w konkurencję, czy też stwierdzenie tego faktu przez właściwy organ, Trybunał opowiedział się na tle stanu faktycznego sprawy głównej **za tym drugim rozumieniem. (...)***

W ocenie Izby, w przypadku, gdy określony wyrok lub decyzja zapadły w danej sprawie o naruszenie konkurencji, to stanowi to niepodważalną podstawę do stwierdzenia przez Zamawiającego, że wystąpiło zdarzenie stanowiące podstawę do wykluczenia wykonawcy. Zdarzeniem w takim przypadku w rozumieniu art. 111 ust. 4 Pzp jest stwierdzenie naruszeń przez stosowny organ lub sąd.

PROJEKT NOWEGO ROZPORZĄDZENIA MBP

PROJEKT NOWEGO ROZPORZĄDZENIA MBP

- Projekt z dnia 11 sierpnia 2023 r. rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska zmieniającego rozporządzenie w sprawie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych (źródło: <https://legislacja.gov.pl/projekt/12373766/katalog/12984556#12984556>) – 29 sierpnia 2023 r. rozpoczęto procedurę notyfikacji.

PROJEKT NOWEGO ROZPORZĄDZENIA MBP

Z uzasadnienia projektu:

- *Zaproponowane zmiany wynikają przede wszystkim z postulatów zgłoszonych na początku roku 2023 przez stowarzyszenia i organizacje reprezentujące branżę odpadową oraz najnowszej wiedzy technologicznej zdobytej między innymi w toku prac naukowych w instalacjach MBP oraz praktycznych doświadczeń z kontroli, zgłaszanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.*

ROZPORZĄDZENIE MBP

§ 2 Rozporządzenia MBP: Ilekcroć w rozporządzeniu jest mowa o:

1. instalacji - należy przez to rozumieć zespół stacjonarnych urządzeń technicznych, o którym mowa w art. 3 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 i 2687);
2. kodzie - należy przez to rozumieć kod określony zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zwanej dalej "ustawą"; ~~poprzedzenie kodu odpadu literami "ex" oznacza, że kod z tym oznaczeniem obejmuje wyłącznie określone odpady wyodrębnione z rodzaju odpadów, o których mowa w tych przepisach.~~

ROZPORZĄDZENIE MBP

§ 3 ust. 4 Rozporządzenia MBP:

*Odpady kierowane do procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych rozładowuje się w ~~obiekcie zamkniętym instalacji będącym budynkiem w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z późn. zm. 3 ...)~~ **obiekcie budowlanym** w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r. poz. 682, 553, 967 i 1506), który jest zamknięty w taki sposób, że co najmniej uniemożliwia oddziaływanie czynników atmosferycznych na te odpady, jest wyposażony w szczelne podłoże zapobiegające przedostawaniu się odcieków do środowiska i w urządzenia wentylacyjne oraz ograniczające emisje zanieczyszczeń, w szczególności przedostawanie się pyłów do powietrza.*

ROZPORZĄDZENIE MBP

§ 4 ust. 5 Rozporządzenia MBP:

~~Dopuszcza się powstawanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych poddanych procesowi mechanicznego przetwarzania odpadów o kodach: (...)~~

Dopuszcza się powstawanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych poddanych procesowi mechanicznego przetwarzania odpadów innych odpadów niż wskazane w ust. 1.”,

ROZPORZĄDZENIE MBP

- W § 5 ust. 6-8 wprowadzono zmiany w zakresie biologicznego przetwarzania odpadów frakcji podsitowej - zrezygnowano m.in. z określania czasu prowadzenia procesu, określania warunków wilgotności oraz wskazania, że proces ten ma być prowadzony jednostopniowo czy też dwustopniowo, istotny ma być **efekt końcowy**;
- § 10 wskazywał, że do instalacji, dla których jest wymagane uzyskanie pozwolenia zintegrowanego, stosuje się konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w zakresie mechanicznego lub biologicznego przetwarzania odpadów:
 - *w związku z postulatami branży dotyczącymi wydłużenia okresu na dostosowanie w zakresie miejsca rozładunku odpadów oraz przetwarzania odpadów określonych w § 3 ust. 4, § 4 ust. 1 oraz § 6 ust. 1 **wydłużono ten okres do dnia 31 grudnia 2024 r.***

NOWA DYREKTYWA ODPADOWA

NOWA DYREKTYWA ODPADOWA

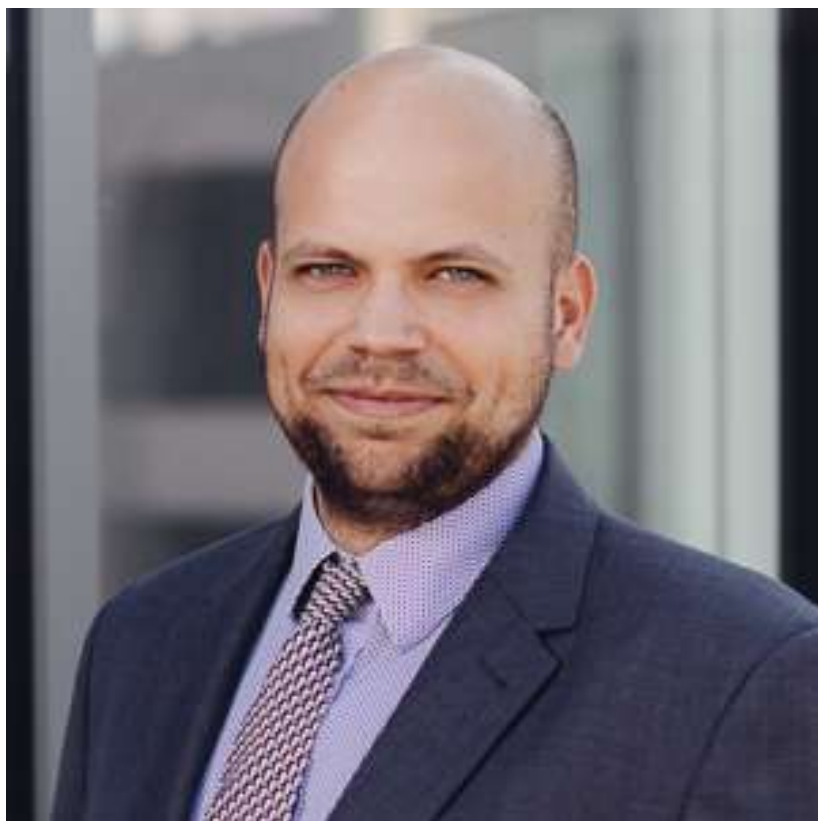
- Konsultacje projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów.
- Źródło: https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive_en
- Źródło: <https://www.gov.pl/web/klimat/konsultacje-projektu-dyrektywy-parlamentu-europejskiego-i-rady-zmieniajacej-dyrektywe-200898we-w-sprawie-odpadow-com2023-420-final>

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

Aleksandra Płudowska
– radca prawny – Senior Associate

- Kancelaria Prawna Schampera, Dubis, Zajac i Wspólnicy sp. j.
- ul. Kazimierza Wielkiego 3
50-077 Wrocław / POLAND
- Tel. +48 71 32651-40
- Mobile: + 48 600 423 066
- Fax +48 71 32651-41
- aleksandra.pludowska@sdzlegal.pl

Tomasz Dąbrowski
Lawyer

- Kancelaria Prawna Schampera, Dubis, Zajac i Wspólnicy sp. j.
- ul. Kazimierza Wielkiego 3
50-077 Wrocław / POLAND
- Tel. +48 71 32651-40
- Mobile: + 48 508 250 855
- Fax +48 71 32651-41
- tomasz.dabrowski@sdzlegal.pl

AUSTRIA

SCWP SCHINDHELM

GRAZ

Saxinger, Chalupsky & Partner
Rechtsanwälte GmbH
graz@scwp.com

LINZ

Saxinger, Chalupsky & Partner
Rechtsanwälte GmbH
linz@scwp.com

WELS

Saxinger, Chalupsky & Partner
Rechtsanwälte GmbH
wels@scwp.com

VIENNA

Saxinger, Chalupsky & Partner
Rechtsanwälte GmbH
wien@scwp.com

BELGIUM

SCWP SCHINDHELM

BRUSSELS

Saxinger, Chalupsky & Partner
Rechtsanwälte GmbH
brussels@scwp.com

BULGARIA

SCHINDHELM

SOFIA

Law office Dr. Cornelia Draganova &
Colleagues
sofia@schindhelm.com

CHINA

SCHINDHELM

SHANGHAI

Schindhelm Rechtsanwaltsgesellschaft mbH
shanghai@schindhelm.com

TAICANG

Schindhelm Rechtsanwaltsgesellschaft mbH
taicang@scwp.com

CZECH REPUBLIC

SCWP SCHINDHELM

PILSEN

Saxinger, Chalupsky & Partner v.o.s
advokátní kancelář
plzen@scwp.com

PRAGUE

Saxinger, Chalupsky & Partner v.o.s
advokátní kancelář
praha@scwp.com

FRANCE

SCHINDHELM

PARIS

Schindhelm Rechtsanwaltsgesellschaft mbH
paris@schindhelm.com

GERMANY

SCHINDHELM

DÜSSELDORF

Schmidt Rogge Thoma Rechtsanwälte
Partnergesellschaft mbB
duesseldorf@schindhelm.com

FRANKFURT

Schindhelm Rechtsanwaltsgesellschaft mbH
frankfurt@schindhelm.com

HANOVER

Schindhelm Rechtsanwaltsgesellschaft mbH
hannover@schindhelm.com

MUNICH

Schindhelm Rechtsanwaltsgesellschaft mbH
muenchen@schindhelm.com

OSNABRÜCK

Schindhelm Rechtsanwaltsgesellschaft mbH
osnabrueck@schindhelm.com

HUNGARY

SCWP SCHINDHELM

BUDAPEST

Zimányi & Fakó Rechtsanwälte
budapest@scwp.hu

ITALY

DIKE SCHINDHELM

BOLOGNA

DIKE Associazione Professionale
bologna@schindhelm.com

IMOLA

DIKE Associazione Professionale
imola@schindhelm.com

POLAND

SDZLEGAL SCHINDHELM

WROCŁAW

Kancelaria Prawna Schampera, Dubis,
Zajac i Wspólnicy sp.j.
gliwice@sdzlegal.pl

GLIWICE

Kancelaria Prawna Schampera, Dubis,
Zajac i Wspólnicy sp.j.
gliwice@sdzlegal.pl

WARSAW

Kancelaria Prawna Schampera, Dubis,
Zajac i Wspólnicy sp.j.
warszawa@sdzlegal.pl

ROMANIA

SCHINDHELM

BUKAREST

Schindhelm & Asociatii S.C.A.
bukarest@schindhelm.com

SLOVAKIA

SCWP SCHINDHELM

BRATISLAVA

Saxinger, Chalupsky & Partner s.r.o.
bratislava@scwp.com

SPAIN

LOZANO SCHINDHELM

BILBAO

Lozano Schindhelm SLP
bilbao@schindhelm.com

DENIA

Lozano Schindhelm SLP
denia@schindhelm.com

MADRID

Lozano Schindhelm SLP
madrid@schindhelm.com

PALMA DE MALLORCA

Lozano Schindhelm SLP
palma@schindhelm.com

VALENCIA

Lozano Schindhelm SLP
valencia@schindhelm.com

TURKEY

GEMS SCHINDHELM

ISTANBUL

GEMS Schindhelm Rechtsanwälte
istanbul@schindhelm.com

BODRUM

GEMS Schindhelm Rechtsanwälte
bodrum@schindhelm.com